

FUNDACJA ZAKŁADY KÓRNICKIE

OGRODY KÓRNICKIE

DZIAŁ DENDROLOGJI I POMOLOGJI ZAKŁADU BADAŃ DRZEW I LASU

KATALOG
DRZEW I KRZEWÓW
OWOCOWYCH

NR. 7

JESIEŃ 1935 — WIOSNA 1936

K Ó R N I K
M C M X X X V

Osoby interesujące się drzewami i krzewami oraz hodowlami prowadzonymi w Ogrodach Kórnickich, uprzejmie zapraszamy do łaskawego zwiedzania naszych kultur i plantacyj. Za najodpowiedniejsze pory do tego uważamy:

porę kwitnienia bzów i innych wiosennych krzewów, od 10 maja do 15 czerwca,
oraz jesień, od 15 września do końca października.

Niemniej także chętnie widzimy zwiedzających i w innych porach.

Wszelkich informacji udziela Dyrekcja Ogródów Kórnickich pisemnie lub telefonicznie (Kórnik 33).

Najdogodniejszy przyjazd od Poznania autobusami. Od stacji kolejowej w Kórniku do miasta i Ogródów (odległ. 5 km), niema żadnej komunikacji.

FUNDACJA ZAKŁADY KÓRNICKIE

OGRODY KÓRNICKIE

DZIAŁ DENDROLOGJI I POMOLOGJI ZAKŁADU BADANIA DRZEW I LASU

KATALOG
DRZEW I KRZEWÓW
OWOCOWYCH

NR. 7

JESIEŃ 1935 — WIOSNA 1936

K Ó R N I K
M C M X X X V

*Odbito w Rolniczej Drukarni i Księgarni Nakładowej
Sp. z ogr. odp. w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 24*

DO SZANOWNYCH ODBIORCÓW I CZYTELNIKÓW!

Ogrody Kórnickie będące Działem Dendrologji i Pomologii Zakładu Badania Drzew i Lasu, mają na celu, w myśl swej ustawy, prowadzenie badań naukowych nad drzewami i krzewami owocowymi, ozdobnymi i wszelkimi innymi, które zwłaszcza na otwartem powietrzu w Polsce rosnąć mogą. Badania te prowadzone są w kierunku aklimatyzowania, rozmnażania, uprawy, pielęgnowania, użytkowania i t. p. Ponadto mają one też zadania społeczne i gospodarcze, a przede wszystkim przez rozpowszechnianie w Polsce rzadkich i wartościowych gatunków i odmian drzew i krzewów owocowych oraz ozdobnych i leśnych.

Dążąc do wypełnienia tego ostatniego zadania, staramy się produkować w naszych szkółkach drzewka i krzewy pod każdym względem doskonale. Drzewka i krzewy owocowe rozmnażamy głównie w odmianach, należących do doborów polskich, to jest najodpowiedniejszych pod względem wytrzymałości na nasz klimat a zarazem płodnych oraz wydających owoce dużej wartości spożywczej i handlowej. Odmiany amatorskie, nowsze, mało w Polsce znane i wymagające badań i obserwacji pomologicznych, rozmnażamy w małych tylko ilościach. Drzewa i krzewy ozdobne parkowe i alejowe, posiadamy w bardzo licznych i rzadkich gatunkach, odmianach i formach, często w Polsce mało znanych a rozpowszechnienia godnych. Drzewa i krzewy ozdobne są objęte osobnym katalogiem, jaki na żądanie wysyłamy.

Dążeniem też i staraniem naszym jest i będzie, aby Ogrody Kórnickie mogły zaspokoić potrzeby Szanownych Odbiorców w zupełności. — Pragniemy też podkreślić, że zadaniem naszym jest, dostarczać drzewka i krzewy pod każdym względem doskonale, zdrowe, dokładnie oznaczone, a także możliwie po cenach niskich, szybko i starannie wysyłane.

Przesyłając ten nowy katalog, uprzejmie prosimy Szanownych Odbiorców o łaskawe poparcie naszych dążeń i usiłowań, przez nadsyłanie nam swych zapotrzebowań, jakie będziemy się starali wykonać jak najsumienniejsz, oraz przez polecenie naszych szkólek swym sąsiadom.

Kórnik, w sierpniu 1935 roku.

Dyrekcja Ogrodów Kórnickich.

Najważniejsze warunki sprzedaży

1. Przez nadesłanie zamówienia na podstawie niniejszego katalogu i cennika przez zamawiającego, uważamy poniższe warunki kupna i sprzedaży za przyjęte i obie strony obowiązujące. W razie sporu, rozstrzygają jedynie sądy w *Sremie* lub *Poznaniu*.

2. ADRES. Zamówienia, listy oraz wszelką korespondencję, prosimy adresować DYREKCJA OGRODÓW KÓRNICKICH W KÓRNIKU KOŁO POZNANIA. Telegramy: OGRODY KÓRNICKIE KÓRNIK. Wpłaty prosimy skutecznie wyłącznie załączanymi czekami P. K. O. na konto nr. 204 089 właściciel „FUNDACJA ZAKŁADY KÓRNICKIE“ OGRODY FUNDACJI W KÓRNIKU.

3. ZAMÓWIENIA. Zamówienia należy wypisać na dołączonym do katalogu formularzu. Nawet stałych odbiorców prosimy o podawanie każdorazowo dokładnych i wyraźnych adresów, oraz stacyj kolejowych lub pocztowych, do których przesyłki mają być wysłane.

Ponieważ wysyłki skuteczniamy w ścisłym porządku otrzymania zamówień — prosimy uprzejmie o możliwie wczesne zamówienia. Do wysyłki jesiennej najpóźniej do końca września, a wiosennej 1 marca. ZAMÓWIEN TERMINOWYCH NIE PRZYJMujemy. Nadesłane zamówienia potwierdzamy odwrotną pocztą.

4. WYSYŁKA. Wysyłkę rozpoczynamy w porze właściwej, to jest mniej więcej:

- a) drzew i krzewów owocowych i ozdobnych liściastych — od połowy października do nastania mrozów, wiosną zaś od rozmarznięcia do końca kwietnia;
- b) drzew i krzewów szpilkowych, truskawek, poziomek, szparagów i kwiatów trwałych (bylin), na wiosnę do końca maja, a w lecie w drugiej połowie sierpnia i we wrześniu.

Prosimy też uprzejmie tych wszystkich, którzy nam nadeślą swe zamówienia, o łaskawą cierpliwość. Każde bowiem zamówienie skoro zostanie przyjęte, — będzie we właściwym czasie wykonane. Otrzymywanie w okresie wysyłki licznych przypominań, — nie przyspiesza, lecz utrudnia wysyłkę.

5. REKLAMACJE. Wszystkie przesyłki kolejowe i pocztowe dokonyujemy jedynie na rachunek i ryzyko zamawiającego. Z chwilą oddania przesyłki na kolej lub pocztę, kończy się z naszej strony wszelka odpowiedzialność i wpływ na dalszy jej los.

Wszystkie kolejowe pakunki drzewek wysyłamy w myśl rozporządzenia Ministerstwa Kolei jako pospieszne przy opłacaniu przewoźnego jak za przesyłki zwykle. Za opóźnianie w dostawie, uszkodzenia w drodze i za kradzież częściową lub całkowitą, nie przyjmujemy na siebie żadnej odpowiedzialności. W razie sprzedaży przez kolej przesyłki z powodu nieodebrania jej na czas, zamawiający wyrównywa całą należność i ponosi wszelkie koszty z tego tytułu wynikłe. Uzasadnione reklamacje uwzględniamy do 10 dni po otrzymaniu przesyłki. Reklamujący obowiązany

jest nadesłać spis drzewek, jaki razem z rachunkiem wysyłamy. Nie możemy też brać jakiegokolwiek odpowiedzialności za takie czy inne wyniki przyjmowania się naszych roślin, sadzonych przez ich nabywcę.

Przy odbieraniu przesyłki ze stacji kolejowej, należy sprawdzić adres, ilość, rodzaj balotów oraz ich wagę, a także stan opakowania. Daty powyższe winny być zgodne z wyszczególnionymi na liście przewozowym. W razie braku towaru, jego uszkodzenia lub opóźnienia dostawy przez kolej, należy stwierdzać to protokołem kolejowym, gdyż tylko w takim razie odbiorca ma możliwość dochodzenia strat, wynikłych z winy kolei. Wszelkie reklamacje za niedokładność i uszkodzenia w drodze wnosić należy natychmiast przy odbiorze do zarządu tej stacji, z której odbierana jest przesyłka.

6. OPAKOWANIE. Koszty opakowania pokrywa kupujący. Liczymy je podług własnych wydatków, a wynoszą one przy przesyłkach ponad 100 zł około 10% ceny drzew i krzewów. Opakowanie zostaje wykonane starannie, tak, że drzewka i krzewy mogą wytrzymać doskonale nawet dalekie przewozy. Każdy gatunek i odmiana drzewek są dokładnie etykietowane i osobno wiązane, aby z innymi nie mogły się pomieszać.

Drzewka zabierane z Kórnika lub przesyłane w większych partjach w ładunkach wagonowych, mogą być dostarczane bez opakowania.

7. ZMIANA GATUNKÓW I ODMIAN. Wszystkie gatunki i odmiany, objęte niniejszym katalogiem, znajdują się w naszych szkółkach do sprzedaży z chwilą rozpoczęcia jesiennej wysyłki. Ponieważ jednak popyt na poszczególne gatunki i odmiany nie zawsze bywa jednakowy, przeto nie jesteśmy w stanie przewidzieć, na jak długo zapasy danych odmian wystarczyć mogą; zdarza się więc, zwłaszcza przy późniejszych zamówieniach, a szczególnie wiosennych, że niektóre gatunki i odmiany bywają wyczerpane. W takich razach będziemy je zastępowali w miarę możliwości przez inne podobne, bez poprzedniego porozumienia się, jeżeli przeciwko temu nie otrzymamy wyraźnego zastrzeżenia.

8. CENY I ZAPŁATA. Ceny podawane są za sam towar, w Ogrodach Kórnickich, bez opakowania i dostawy do stacji kolejowej Kórnik, odległej o 5 km. Przy zamówieniu należy wpłacić zadek około 50% wartości zamawianych artykułów, resztę należności wyrównujemy przez pobranie kolejowe lub pocztowe. Przy osobistym wyborze roślin w naszych szkółkach, lub przy okazach wyjątkowo silnych, nie obowiązują nas ceny wymienione w niniejszym cenniku. KREDYTU NIE UDZIELAMY. — Katalog niniejszy jest ważny przez *jesień 1935 i wiosnę 1936*.

Katalog niniejszy nie wyczerpuje wszystkich gatunków i odmian drzew i krzewów owocowych, jakie w naszych szkółkach posiadamy. Na życzenie możemy przesyłać kompletny katalog drzew i krzewów owocowych.

CENNIK DRZEW I KRZEWÓW OWOCOWYCH

NA SEZON JESIENNY 1935 I WIOSENNY 1936

Drzewka i krzewy owocowe I-go wyboru	Cena loco szkółki		
	za 1 szt.	za 10 szt.	za 100 szt.
	zł	zł	zł
JABŁONIE wysokopienne, o pniu 2 m	2,50	23,50	225,—
JABŁONIE pienne, o pniu 160 do 180 cm	2,25	21,—	190,—
JABŁONIE karłowe, krzaczaste	2,50	23,50	225,—
GRUSZE pienne, o pniach 160 do 180 cm	2,50	23,50	225,—
GRUSZE karłowe na pigwie, krzaczaste	2,50	23,50	225,—
CZEREŚNIE i WIŚNIE, wysokopienne, o pniu 2 m	2,25	21,—	190,—
CZEREŚNIE i WIŚNIE pienne, o pniu 160-180 cm	2,—	19,—	180,—
CZEREŚNIE i WIŚNIE karłowe krzaczaste	2,50	23,50	225,—
ŚLIWY pienne, o pniu 160—180 cm	2,50	23,50	225,—
ŚLIWY karłowe krzaczaste	2,—	19,—	
ORZECHY włoskie pienne, o pniu 180 cm	2,50	23,50	225,—
ORZECHY włoskie krzaczaste i półpienne	2,—	19,—	
PIGWY owocowe, krzaczaste	2,—	19,—	
AGREST amerykański krzaczasty, 2-letni	0,75	6,—	55,—
PORZECZKI pienne, z silnemi koronami	2,—	18,—	160,—
PORZECZKI krzaczaste, silne, 3-letnie	0,50	4,—	30,—
RAJSKIE JABŁKA, pienne, półp. i krzacz.	2,50	23,—	225,—
MALINY, pędy pojedyncze, silne	0,15	1,20	10,—
TRUSKAWKI, rozsady pikowane za 100 szt. 4 zł, za 1000 szt. 35 zł			

Ceny powyższe dotyczą drzewek wyborowych pod każdym względem i rozumieją się na miejscu w naszych szkółkach w Kórniku, bez opakowania i dostawy do stacji kolejowej w Kórniku.

Drzewka II wyboru, słabsze lub mniej kształtne, jednak zdrowe i nadające się do zakładania sadów, sprzedajemy o 20% niżej ceny niniejszego cennika.

Drzewka wybierane przez kupującego osobiście liczymy o 10 do 20% drożej.

DRZEWA I KRZEWY OWOCOWE

Przyjmując za zasadę, że sadzone drzewka będą się tylko wówczas zdrowo i bujnie rozwijać, obfite i dorodne owoce wydawać, jeśli będziemy je należycie pielęgnowali, a ziemię pod nimi nawozili i stale uprawiali. Dokładność, częstotliwość, łatwość a przede wszystkim tania uprawa roli pod drzewami owocowymi, może być dokonywana w naszych warunkach w Polsce jedynie końmi. To też kto sadi więcej drzew z myślą osiągnięcia z nich dochodów, ten musi się liczyć z koniecznością pracy konnej między posadzonemi drzewami. Praca ta może być dokonana łatwo, dokładnie, bez uszkodzeń drzew samych i ich plonów, jedynie wtedy, gdy pod koronami drzew konie przechodzić będą mogły swobodnie. Kierując się tem, produkujemy w naszych szkołkach drzewka o pniach od dawna w Polsce ustalonej, a jedynie racjonalnej wysokości, przeciętnej miary konia, t. j. 1,60—1,80 m, lub na obsadzanie dróg na 2,00 m. Poza temi produkujemy też dla sadów małych lub amatorskich drzewka karłowe, uszlachetniane wyłącznie jednak na podkładkach karłowych, właściwych dla każdego rodzaju drzew owocowych.

JABŁONIE

Jabłoń jest gatunkiem z drzew owocowych najbardziej do naszych warunków klimatycznych i siedliskowych przystosowanym. Według dotychczasowego badania, wydaje ona w Polsce, w porównaniu z krajami ościennymi, maximum plonów, a jeśli weźmiemy pod uwagę, że jest to owoc najwięcej na rynku poszukiwany i znajdujący zawsze chętnego nabywcę, to uznać musimy go za najwięcej dochodowy. Dlatego też w naszej produkcji owocarskiej stanowić powinna 50% sadzonych drzew w stosunku do wszystkich innych gatunków. Jabłoń wymaga miejsca w pełnym powietrzu z dobrym jego przewiewem. W miejscach zbyt zacisznych, a w szczególności w ogródkach miejskich, udaje się źle i cierpi bardziej od szkodników zwierzęcych. Wymaga gleby wilgotniejszej, choć niektóre odmiany udawać się mogą także w miejscach suchych. Źle rośnie na piaskach, żwirach i gruntach wapiennych, zbyt podmokłych i wilgotnych oraz torfowych. Jabłonie uszlachetniamy na drzewa wysokopienne bezpośrednio na dziczkach (*Malus sylvestris*), odmiany słabiej rosnące lub bardziej na mrozy czule, na odmianie przewodniej, t. j. na takiej, która jest w zupełności na warunki klimatyczne odporna, a rośnie przytem bujnie, zdrowo i prosto. Na przewodnie dla piennych używamy: pod odmiany jesienne i letnie Kronselskie, pod zimowe Montwillówkę.

Jabłonie wysokopienne sadzić w odstępach co 10—15 m, karłowe co 5—6 m, dając im w sadach miejsca wilgotniejsze, a sądząc wspólnie, mieszać ze śliwami lub wiśniami.

A. JABŁONIE PIENNE ODMIANY HANDLOWE

Poniżej wyszczególnione odmiany należą do zalecanych przez Komisję Pomologiczną do sadzenia w Polsce. Jako takie, są one mnożone w większych ilościach.

BOIKEN. Owoc średni, jasno-zielony, z rumieńcem od strony słonecznej. Odmiana handlowa. Dojrzewa w styczniu i trwa do kwietnia.

BOSKOOP. Odmiana bardzo handlowa o owocach dużych, jasno-zielonych, z rumieńcem paskowanym i szarą, korkową powłoką. Dojrzewa od grudnia do końca marca. Posiadamy zapas stosunkowo mały.

GROCHÓWKA. Owoc średni, barylkatowy, jasno-zielony, lekko czerwono paskowany. Odmiana handlowa. Dojrzewa w marcu i trwa do czerwca.

KARDYNAŁSKIE. Owoc duży, wydłużony, żebrowany, jasno-zielony lub żółty, silnie i szerokimi pasami szkarłatnie ubarwiony. Odmiana jesienna lub wczesna zimowa. Doskonała kuchenna i bardzo handlowa.

KRONSELSKIE. Owoc duży, żółty z rumieńcem. Dojrzewa od października do grudnia. Jedno z najlepszych jabłek jesiennych.

KRÓLOWA RENET. Owoc średni, złoto-żółty, czerwono paskowany, nieco ordzawiony. Dojrzewa w listopadzie i trwa do lutego.

MALINOWE OBERLANDZKIE. Owoc duży, z czerwono-fioletowym rumieńcem i woskowym nalotem. Dojrzewa w listopadzie i trwa do lutego.

OLIWKA ŻÓŁTA. Owoc średni, lub duży, żółty. Dojrzewa w końcu lipca.

PEPINA PARKERA. Owoc średni, kulisty, rdzawo-żółty. Dojrzewa w lutym i trwa przez marzec. Odmiana dużej wartości handlowej.

PEPINA RIBSTONA. Owoc średni, jasno-zielony, czerwono paskowany. Odmiana b. smaczna i doskonała handlowa. Dojrzewa w grudniu i trwa do marca.

RENETA BAUMANNA. Owoc średni, płaski, z czerwonymi szerokimi pasami. Dojrzewa od grudnia do końca marca.

RENETA KOKSA. Owoc średni lub mały, pomarańczowo-żółty, czerwono paskowany. Odmiana wybornego smaku. Dojrzewa w listopadzie i trwa do marca.

RENETA LANDSBERSKA. Owoc duży, jasno-zielony, z rumieńcem. Dobra odmiana handlowa. Dojrzewa w listopadzie i trwa do lutego.

ŻELEŹNIAK. Owoc średni lub duży, słabo żebrowany, gładki, czerwony. Dojrzewa w marcu i trwa do nowych.

B. JABŁONIE PIENNE, ODMIANY AMATORSKIE LUB NOWSZE DO OBSERWACYJ POMOLOGICZNYCH

Odmiany poniżej wyszczególnione, mnożymy jedynie w małych ilościach i posiadamy małe zapasy. Są one przeważnie szczepione podwójnie na przewodniej.

ANTONÓWKA PÓLTORAFUNTOWA. Owoc nieco większy niż u Antonówki.

BENONI. Odmiana amerykańska, o owocach średnich lub małych, złoto-żółtych, czerwono paskowanych. Dojrzewa w grudniu i trwa do marca.

- BERNER ROSENAFFEL.** Odmiana szwajcarska, o owocach średnich, krwisto-czerwonych. Dojrzewa w listopadzie i trwa do stycznia.
- BEAUTY OF BATH.** Odmiana angielska. Owoc średni, płaski, jasno-żółty z silnym rumieńcem, pokryty żółtymi plamkami. Dojrzewa w początku sierpnia. Doskonała wczesna odmiana, godna wypróbowania. Bardzo ceniona w Niemczech.
- BISMARCK.** Odmiana nowozelandzka. Owoc duży, lub bardzo duży, czerwono-paskowany. Dojrzewa w listopadzie i trwa do marca. Odmiana bardzo płodna i niewrażliwa na późne przymrozki wiosenne.
- GOLDEN NOBLE.** Stara odmiana angielska. Owoc średni, jasno-zielony. Dojrzewa w październiku i trwa do stycznia. Odmiana pełna i wytrzymała na mrozy.
- GELBER RICHARD.** Stara odmiana niemiecka. Owoc duży, wydłużony, stożkowaty, cytrynowo-żółty. Dojrzewa w październiku i trwa do stycznia. Jedna z najsmaczniejszych odmian.
- GROSSHERZOG FRIEDRICH VON BADEN.** Odmiana niemiecka. Owoc duży lub bardzo duży, kalwilowaty, jasno-żółty z lekkim rumieńcem. Bardzo smaczny. Dojrzewa we wrześniu i trwa przez listopad.
- JONATHAN.** Owoc średni, okrągły, gładki, równomiernie czerwono-szkarłatny. Dojrzewa w grudniu i trwa do końca stycznia. Odmiana amerykańska, już w 1825 roku opisana i będąca tam jedną z najbardziej handlowych. Drzewo średnie lub słabego wzrostu. Wymaga przeszczepienia na przewodniej. Polecane przez nas drzewka są podwójnie szczepione i pochodzą ze zrazów otrzymanych ze Stacji Doświadczeń Pomologicznej w Geneva w Ameryce Półn.
- RENETA SZAMPAŃSKA.** Owoc średni lub mały, płaskawy, lekko przy kielichu zebrowany, jasno-zielony ze słabym rumieńcem od strony słońca. Odmiana bardzo smaczna. Dojrzewa w styczniu i trwa do wiosny.
- SIGNE TILLISCH.** Owoc duży, jasno-żółty, z rumieńcem paskowym. Dojrzewa w listopadzie i trwa do stycznia.

JABŁONIE KARŁOWE

Jabłonie karłowe posiadamy w tym roku jedynie paroletnie, z bardzo silnymi koronami, w postaci krzaczastej nie formowanej, z oczkowania na słodce (*Malus pumila galica*) i rajskiej (*Malus pumila paradisiaca*). Drzewka te są bardzo silne i należycie ugałęzione. Ponieważ w ostatnich dwóch latach nie mnożyliśmy żadnych drzewek karłowych, wszystkie zatem gatunki drzewek karłowych, a więc i jabłonie posiadamy w małej ilości.

C. JABŁONIE KARŁOWE NA „RAJSKIEJ“

Jabłonie na podkładce rajskiej, odznaczają się słabym wzrostem. Mogą być używane do prowadzenia jako formowane na ścianach lub wolnej przestrzeni.

BALDWIN. Owoc duży, czerwony. Dojrzewa od listopada do marca. Odmiana amerykańska, dużej wartości.

- BOIKEN.** Owoc średni, żebrowany, jasno-zielony, z rumieńcem od strony słonecznej. Odmiana handlowa. Dojrzewa w styczniu i trwa do kwietnia.
- BOSKOOP.** Owoc duży, jasno-zielony, z rumieńcem paskowanym i szarą korkową powłoką. Odmiana handlowa. Dojrzewa od grudnia do końca marca.
- KRÓLOWA RENET.** Owoc średni, złoto-żółty, czerwono-paskowany. Dojrzewa w listopadzie i trwa do lutego.
- PEPINA LONDYŃSKA.** Owoc średni, żebrowany, jasno-żółty z rumieńcem. Dojrzewa w styczniu i trwa do kwietnia. Doskonała odmiana, lecz wymaga ciepłego stanowiska, starannej pielęgnacji i opryskiwania.
- PEPINA RIBSTONA.** Owoc średni, jasno-zielony czerwono-paskowany, lekko ordzawiony. Odmiana bardzo smaczna, aromatyczna i handlowa. Dojrzewa w grudniu i trwa do końca lutego.
- RENETA BAUMANNA.** Owoc średni, płaski, pokryty czerwonymi, szerokimi pasami. Dojrzewa w grudniu i trwa do marca.
- RENETA BLENHAJSKA.** Owoc duży, złoto-żółty, silnie czerwono paskowany. Dojrzewa w listopadzie i trwa do stycznia.
- RENETA KOKSA.** Owoc średni lub mały, żółty, czerwono paskowany. Odmiana wybornego smaku. Dojrzewa w listopadzie i trwa do marca.

D. JABŁONIE KARŁOWE NA „SŁODCE“

Jabłonie uszlachetniane na słodce odznaczają się nieco silniejszym wzrostem niż na „rajskiem“. Używane bywają przeważnie na drzewka krzaczaste nie formowane.

- JUBILEUSZOWE GRAHAMA.** Owoc średni, jasno-żółty, z lekkim rumieńcem. Dojrzewa w listopadzie i trwa do marca. Drzewo rodzi regularnie i bardzo obficie.
- KRONSELSKIE.** Owoc duży, jasno-żółty, z rumieńcem. Dojrzewa od października do grudnia. Jedno z najlepszych jabłek jesiennych.
- MONTWIŁÓWKA.** Owoc średni, beryłkowaty, jasno-zielony, z rumieńcem. Dojrzewa w październiku i trwa do stycznia. Rodzi wcześniej i obficie.
- RENETA KANADYJSKA.** Owoc duży, jasno-żółty z szarem korkowym pokryciem. Dojrzewa w grudniu i trwa do maja.
- RENETA KOKSA.** Owoc średni lub mały, żółty, czerwono paskowany. Odmiana wybornego smaku. Dojrzewa w listopadzie i trwa do marca.
- PEPINA LINNEUSZA.** Owoc duży, wydłużony, stożkowaty, cytrynowo-żółty. wyborna odmiana handlowa dla ciepłych okolic. Dojrzewa w listopadzie i trwa do marca.
- RENETA WOSKOWA.** Owoc średni lub mały. Jasno żółty, z rumieńcem. Dojrzewa w październiku i trwa do lutego. Odmiana płodna.

E. RAJSKIE JABŁKA

Rajske jabłka, sadzone w sadach dla ich jadalnych owoców w przerobach, posiadają sporo odmian, różniących się między sobą wielkością, barwą, smakiem

owoców, wreszcie budową pędów, liści i kwiatów, w zależności od pochodzenia genetycznego, pochodzą one bowiem od kilku botanicznych gatunków azjatyckich i amerykańskich. Owoce tych jablek są bardzo chętnie nabywane przez cukierników. Stanowią one też niezmierną ozdobę ogrodów swojemi, przeważnie żywo kolorowemi, licznemi owocami, a niemniej i kwiatami.

Wszystkie poniżej wyszczególnione odmiany, posiadamy jako drzewka pienne i półpienne.

DARMOUTH. Owoc szkarłatny, doskonalego smaku. Drzewo o słabym wzroście.

HOHENHEIMER RIESLING. Owoc mniejszy od poprzedniej odmiany, jasno-żółty z czerwonym rumieńcem. Dojrzewa we wrześniu i październiku.

HYSLOP CRAB. Owoc około 4 cm średnicy, pięknie karminowy. Dojrzewa w październiku i listopadzie.

LADY ELGIN. Owoce małe z rumieńcem.

ROTER RIESLING. Owoc średniej wielkości, jasno-żółty, z silnym rumieńcem. Dojrzewa w sierpniu.

TRANSCEDENT. Owoc około 3 cm średnicy, jasno-żółty. Dojrzewa we wrześniu i trwa przez październik.

GRUSZE

Polska dla grusz jest krajem kresowym. Odmiany delikatniejsze, w szczególności zimowe, cierpią od mrozów, a także z powodu mniejszej sumy ciepła i słońca latem, niedostatecznie dojrzewają. To też grusze stanowić powinny w naszej produkcji owocarskiej zaledwie 10—15% wszystkich innych drzew owocowych.

Sadzić je należy tylko tam, gdzie się udają. W sadach amatorskich, na własne potrzeby, wybierać dla nich miejsca najbardziej ciepłe, osłonięte, o glebie przepuszczalnej i dostatecznie suchej, chociaż w niektórych okolicach udają się w glebach wilgotniejszych. Jeśli będą na osobnych kwaterach, mogą być sadzone gęściej niż jabłonie, od 8—10 m, a formy krzaczaste na podkładkach karlowych, co 4—6 m.

A. GRUSZE PIENNE, ODMIANY HANDLOWE

Poniżej wyszczególnione odmiany należą do zalecanych przez Komisję Pomologiczną.

BERA HARDY'EGO. Owoc miernie duży, owalny, rdzawo-szary. Miąższ biały, masłowy, bardzo smaczny. Dojrzewa w październiku.

BERA LYOŃSKA. Owoc duży, żółty, z rdzawymi punktami, czasem z rumieńcem. Dojrzewa wrzesień—październik.

- BERGAMOTA JESIENNA.** Owoc średni lub mały, zielony, pokryty rdzawymi kropkami. Stara znana odmiana, doskonała na kompoty. Bardzo płodna i wytrzymała na mrozy.
- BONKRETA WILLIAMSZA.** *Bon chrétien Williams.* Owoc duże lub średnie, jajowate, nieregularnie karbowane, o skórce cienkiej, jasno-żółtej, pokrytej ciemniejszymi punkcikami. Miąższ masłowy, rozplywający się, bardzo aromatyczny. Dojrzewa we wrześniu. Owoc tej odmiany należy zbierać z drzew na parę dni przed ich dojrzeniem, gdyż dojrzewając na drzewie, stają się mączystemi.
- DOBRA LUDWIKA.** Owoc średni, stożkowato-wydłużony, skórka lśniąca, jasno-zielona z rumieńcem. Miąższ biały, soczysty, aromatyczny. Dojrzewa w październiku.
- FAWORYTKA.** Owoc duży, zielony, czerwono poplamiony, miąższ masłowy, soczysty. Dojrzewa w końcu sierpnia. Jedna z najbardziej handlowych.
- HRABINA PARYSKA.** Owoc duży, wydłużony, jasno-zielony, pokryty punktami, czasem z małym rumieńcem. Dojrzewa w styczniu i trwa do końca marca.
- KONGRESÓWKA.** Owoc duży lub bardzo duży, stożkowato-wydłużony, żółty z rumieńcem. Miąższ rozplywający się, soczysty, aromatyczny. Drzewo słabo rosnące, płodne. Dojrzewa we wrześniu.
- LIPCÓWKA KOLOROWA.** Owoc duży lub średni, czerwono zabarwiony, kształtu i ubarwienia Faworytki. Dojrzewa w lipcu. Drzewa słabo rosnące, lecz płodne.
- PLEBANKA.** Owoc bardzo duży, wydłużony, zielony z czerwonymi plamkami, miąższ masłowy. Dojrzewa od listopada do końca stycznia.
- SALISBURY.** Owoc duże lub średnie, wydłużone, nieco żebrowane, o skórce cienkiej, pokrytej szorstką warstwą szarą. Miąższ masłowy, nadzwyczaj soczysty i aromatyczny. Dojrzewa w październiku. Odmiana bardzo płodna i handlowa.
- SZARNEZA.** *Fondante de Charneu.* Owoc średnie, wydłużone, niewyraźnie żebrowane, o skórce jasno-żółtej z kropkowanym rumieńcem. Miąższ masłowy, soczysty i aromatyczny. Dojrzewa w końcu października. Doskonała odmiana handlowa.

B. GRUSZE PIENNE, ODMIANY AMATORSKIE

Poniżej wyszczególnione odmiany, jako amatorskie i nie należące do doborów w Polsce, rozmnażamy jedynie w małych ilościach i zapas ich posiadamy bardzo mały.

- AMANLIS.** Owoc średni lub duży, zielono-żółty, z silnym rumieńcem, nieco ordzawiony; miąższ masłowy, soczysty, aromatyczny. Dojrzewa w końcu sierpnia.
- BERGAMOTA GANZELA.** *Bergamotte de Gansel.* Owoc średni, okrągły lub tępo stożkowaty, zielony z rumieńcem, silnie okryty szarą powłoką korkową; miąższ soczysty, nieco ziarnowaty, słodki. Dojrzewa wrzesień, październik.
- DOBRA SZARA.** Owoc średni lub mały, stożkowaty, zielony z rumieńcem, silnie okryty szarą powłoką korkową; miąższ soczysty, masłowy, aromatyczny. Dojrzewa we wrześniu.
- KRÓLEWNA.** Owoc średnie, podługowate z wyraźną bruzdą od kielicha do ogonka. Skórka żółta z rumieńcem. Dojrzewa w sierpniu. Doskonała odmiana na przerobę cukiernicze, lecz mało płodna.

- KSIĘŻNA Z ANGOULEME** Owoc duży, jasno-zielony lub żółty, miąższ masłowaty, soczysty, aromatyczny. Dojrzewa od października do końca grudnia. Doskonała w smaku i handlowa odmiana.
- LE BRUN.** Owoc wydłużony, walcowato-stożkowy, o skórce gładkiej, jasno-zielonej; miąższ wybitnie masłowaty, soczysty, aromatyczny. Dojrzewa w październiku. Odmiana zupełnie nie atakowana przez *Fusicladium*, do tego bardzo płodna i wytrzymała na mrozy. Godna większych obserwacji w Polsce.
- MAGDALENKA.** *Citron des Carmes.* Owoc mały, okrągły, jasno-zielony, gładki; miąższ biały, soczysty aromatyczny. Dojrzewa w połowie lipca. Jedna z najwcześniejszych odmian, lecz wyłącznie amatorska.
- MINISTER DR. LUCIUS.** Owoce duże, jajowate, gładkie, żółte z rumieńcem i brunatnymi punkcikami. Miąższ masłowaty, soczysty, aromatyczny. Dojrzewa w końcu września i w październiku.
- PASTUSZKA SZTUTGARDZKA.** *Stuttgarter Geisthirtel.* Owoc średni lub mały, stożkowaty, jasno-zielony, z silnym kropkowanym rumieńcem i szarą powłoką; miąższ zielonkawo-biały, masłowaty, bardzo aromatyczny. Dojrzewa we wrześniu. Odmiana płodna, zdrowa i wytrzymała na mrozy. Doskonała do obsadzania dróg.
- PATAWINKA.** *Nouveau Poiteau.* Owoc duży, pękato-stożkowaty, ogonek krótki, gruby, skórka zielona, szaro ordzawiona; miąższ masłowaty, soczysty, słodki. Dojrzewa w październiku. Odmiana płodna i zdrowa. Owoce przejrzejawą zbyt szybko

C. GRUSZE KARŁOWE KRZACZASTE

Grusze karłowe są oczkowane na pigwie ulepszonej z Angers. Mamy je w postaci 2- i 3-letnich nie formowanych stożków, o koronach jedno- i dwuletnich. Zapas stosunkowo mały.

- BERA HARDY'EGO.** Owoc duży, owalny, brunatno-rdzawy, miąższ delikatny, soczysty, aromatyczny. Dojrzewa w październiku.
- DOBRA LUDWIKA.** Owoc średni, stożkowaty, gładki, jasno-żółty, z czerwonymi plamkami, miąższ delikatny, soczysty, bardzo aromatyczny, pierwszorzędnego smaku. Dojrzewa w październiku.
- FAWORYTKA.** Owoc duży, zielony, czerwono poplamiony, miąższ masłowaty, soczysty. Dojrzewa w końcu sierpnia. Jedna z najbardziej handlowych.
- HRABINA PARYSKA.** Owoc duży, żółto-zielony, lśniący, miąższ soczysty, słodki, słabo aromatyczny. Dojrzewa stopniowo od grudnia do końca stycznia.
- JÓZEFINKA.** Owoc mały, prawie okrągły, zielono-żółty, miąższ bardzo soczysty, aromatyczny. Dojrzewa w styczniu i trwa do marca.
- KSIĘŻNA Z ANGOULEME.** Owoc duży, jasno-zielony lub żółty, miąższ masłowaty, soczysty, aromatyczny. Dojrzewa od października do końca grudnia. Doskonała w smaku i handlowa odmiana.
- PLEBANKA.** Owoc bardzo duży, wydłużony, zielony, miąższ masłowaty. Dojrzewa od listopada do końca stycznia.

CZEREŚNIE

Czereśnie należą do tych owoców, które wiosną pierwsze dojrzewają i jako takie stanowią towar bardzo pokupny. Dlatego też, o ile warunki tylko temu sprzyjają, uprawa czereśni może być zawsze bardzo dochodowa. Czereśnie wymagają klimatu suchego, gleby przepuszczalnej, jednak w miarę wilgotnej. Ze względu na wczesne dojrzewanie owoców, należy je sadzić w miejscach z wystawą południową lub wschodnią. Starsze drzewa cięcia nie znoszą jak również odmłodzenia, to też tylko ograniczamy się przy ich pielęgnacji do wycinania gałęzi połamanych lub suchych.

Wszystkie czereśnie szczepimy na wysokości korony, na podkładce ptasiej czereśni (*Prunus arium*), wobec czego pnie ich są odporniejsze na wpływy atmosferyczne.

A. CZEREŚNIE PIENNE, ODMIANY HANDLOWE

Odmiany poniżej wyszczególnione, jako należące do doborów w Polsce, rozmnażamy w większych ilościach i posiadamy ich znaczniejsze zapasy. W roku bieżącym mamy wyłącznie drzewka młode z jednoletnimi koronami.

DRAGANA ŻÓŁTA. Owoc jasno-żółty, miąższ miękki. Dojrzewa koniec czerwca.

FROMMA. Owoc duży, czarno-czerwony, jędrny. Dojrzewa w końcu czerwca.

KASSINA. *Kassins frühe Herzkirsche.* Owoc duży, czarno-czerw. Dojr. w końcu czerwca.

LYOŃSKA. *Bigarreau de Lyon* lub *Bigar. Jaboulay.* Odmiana francuska, otrzymana przez ogrodnika Jaboulay'a w 1822 roku w okolicach Lyonu. Owoc duży, sercowaty, czerwony; miąższ twardy, jasno-czerwony, soczysty, słodki, aromatyczny. Dojrzewa w połowie czerwca. Jedna z najbardziej wartościowych odmian.

MARCHIJSKA. Owoc średni, ciemno-czerwony o miąższu jędrnym. Dojrzewa najwcześniej ze wszystkich czereśni, w końcu maja lub w początkach czerwca.

MARMURKOWA. *Guigne d'Annonay.* Owoc jasno-różowy, czerwono marmurkowany, miąższ miękki. Dojrzewa w końcu czerwca.

NAPOLEONKA. *Bigarreau Napoleon.* Owoc duży, sercowaty, jasno-różowy. Miąższ jędrny, bardzo smaczny. Dojrzewa w początku lipca.

OLBRZYMKĄ CZARNA PÓŻNA. *Grosse Schwarze Knorpelkirsche.* Owoc bardzo duży, prawie czarny o miąższu twardym. Dojrzewa w drugiej połowie lipca.

WCZESNA MAJOWA (KOBURSKA). Owoc czarno-czerwony, o miąższu miękkim. Dojrzewa w połowie czerwca.

WERDERSKA NAJLEPSZA. *Beste Werdersche.* Owoc czarno-czerwony, o miąższu miękkim. Dojrzewa w końcu czerwca. Drzewo rośnie bujnie.

WINKLERA BIAŁA. Owoc duży, biały lub jasno-żółty, z silnym rumieńcem, o miąższu miękkim, soczystym. Dojrzewa w drugiej połowie czerwca.

Wszystkie powyżej wyszczególnione odmiany, posiadamy jako drzewka pienne, o pniach 160—200 cm wysokich.

B. CZEREŚNIE PIENNE AMATORSKIE LUB DO PRÓB

Odmiany poniżej wyszczególnione, jako amatorskie lub nowsze i zbyt mało w Polsce znane, rozmnażamy tylko w małych ilościach. Niektóre z nich mogą mieć duże wartości handlowe i być może, że w przyszłości, po przeprowadzeniu dostatecznych obserwacji, wejdą w skład doborów.

HELLE D'ORLEANS. Odmiana francuska. Owoc średni, żółty, czerwono marmurkowy; miąższ twardy, soczysty, bezbarwny, słodki. Dojrzewa w połowie czerwca.

BIGARREAU CENTENAIRE. Owoc duży, czerwono-marmurkowany, o miąższu twardym. Dojrzewa początek lipca.

BURBANK. Oryginalna odmiana amerykańska, wyhodowana przez znanego hodowcę Luthra Burbanka w 1911 roku. Owoc duży, żółty z rumieńcem o miąższu twardym. Dojrzewa koniec czerwca. Do prób.

CHRZĄSTKA KOZERSKA. Owoc bardzo duży, twardy, ciemno-czerwony. Dojrzewa w połowie lipca. Odmiana ze szkółek Zbikowskich, uważana za dobrą handlową.

DAIBER SCHWARZE KNORPELKIRSCH. Odmiana niemiecka, mało rozpowszechniona. Owoc duży, czarno-czerwony, o miąższu twardym. barwnym.

EARLY RIVERS. Odmiana angielska. Owoc duży, sercowaty, ciemno-czerwony, o miąższu twardym, kolorowym, soczystym, słodkim. Dojrzewa w końcu czerwca.

GERMERSDORFSKA. *Grosse Germersdorfer.* Owoc duży, sercowaty, ciemno-brunatny, o miąższu miernie twardym, czerwonym, soczystym, słodkim. Dojrzewa w połowie lipca. Bardzo dobra niemiecka, handlowa odmiana.

PIRAMIDALNA RÓŻOWA. Owoc ciemno-różowy. Miąższ jędrny. Dojrzewa w połowie lipca. Drzewo rośnie bujnie, o koronie stożkowej.

ROCKPORT. Oryginalna odmiana amerykańska. Owoc żółty, z rumieńcem, o miąższu jędrnym. Dojrzewa w drugiej połowie czerwca.

WOŁOWE SERCE. *Ochsen-Herzkirsche.* Owoc bardzo duży, sercowaty, ciemno-czerwony, prawie czarny, o miąższu twardym, soczystym, barwnym. Bardzo stara niemiecka odmiana, płodna, wytrzymała i zdrowa.

WOOD. *Governor Wood.* Oryginalna odmiana amerykańska. Owoc duży, żółty z silnym rumieńcem, o miąższu miękkim. Dojrzewa w połowie czerwca.

WIŚNIE

Wiśnie należą w Polsce, tak jak jabłonie i śliwy węgierki, do owoców dobrze się udających, szczególnie na glebach dla nich odpowiednich, to jest piaszczystych i miernie wilgotnych. Na ujemne klimatyczne czynniki są one przeciętnie odporne. W siedliskach im sprzyjających, blisko rynku zbytu, mogą wiśnie stanowić poważną produkcję dochodową, gdyż jako owoc są bardzo przez konsumentów poszukiwane. Wiśnie szczepimy w koronie na podkładach czereśni i wiśni dzikiej, a karłowe na

antypce (*Prunus mahaleb*). Ponieważ wiśnie budują korony stosunkowo małej średnicy, można je sadzić co 5 do 6 m jedna od drugiej, jednak lepiej je sadzić współrzędnie z gruszami, lub w suchszych glebach z jabłonią, dając dostateczną dla każdego drzewa odległość. Tak samo gęsto sadzimy karłowe krzaczaste.

A. WIŚNIE PIENNE

- GUBEŃSKA.** *Gubens Ehre*. Owoc średni, czarno-brunatny, miąższ miękki, sok barwny. Dojrzewa w początkach lipca.
- HORTENSJA.** Owoc bardzo duży, czerwony, miąższ miękki, sok bezbarwny. Dojrzewa w połowie lipca. Doskonała deserowa i na przeroby.
- KLEPAROWSKA.** Odmiana polska, powstała prawdopodobnie w okolicach Lwowa. Jest ona od dawna rozpowszechnioną i znaną zagranicą, a szczególnie we Francji, gdzie ją wysoko cenią. Drzewo bardzo bujnego i zdrowego, stożkowatego wzrostu. Owoc duży lub średni, czarno-czerwony, miąższ miękki, soczysty, sok barwny. Dojrzewa w drugiej połowie lipca.
- KSIĄŻĘCA.** *May Duce*. Owoc duży, ciemno-czerwony, miąższ miękki, słodki, sok bezbarwny. Dojrzewa w połowie lipca. Doskonała odmiana handlowa.
- SZKLANKA.** *Montmorency*. Owoc duży, jasno-czerwony, miąższ miękki, sok bezbarwny. Dojrzewa w połowie lipca.
- MINISTER PODBIELSKI.** Odmiana niemiecka. Owoc duży ciemno-czerwony, o miąższu barwnym, soczystym, kwaskowatym. Dojrzewa w połowie lipca.
- WCZESNA Z PRIN.** *Hâtive de Prin*. Odmiana francuska. Owoc duży, okrągły, czerwony, o skórcie przejrzystej, miąższu miękkim, bezbarwnym. Dojrzewa w lipcu.

B. WIŚNIE KARŁOWE KRZACZASTE

Wiśnie karłowe krzaczaste są uszlachetniane na antypce (*Prunus Mahaleb*).

- BELLE DE CHATENAY.** Odmiana francuska. Owoc duży, nieco sercowaty, żywo-czerwony, o skórcie cienkiej przejrzystej, miąższu delikatnym, bezbarwnym, soczystym słodkim lub kwaskowatym. Dojrzewa w końcu lipca. Stara odmiana, odznaczająca się mierną lecz stałą płodnością i doskonałymi owocami.
- DOŁGOWIETKA.** Odmiana rosyjska. Owoc duże, na długich ogonkach, ciemno-czerwone, nieco przejrzyste, kwaśne. Dojrzewa w końcu lipca. Bardzo płodna.
- GRIOTTE D'ALLEMAGNE.** *Cerise de Chaux*. Owoc duży, ciemno-brunatny, o miąższu dość zwartym, ciemno-czerwonym, soczystym, mało słodkim. Dojrzewa w lipcu. Doskonała francuska odmiana na wyrób wódek i soków.
- GROS GOBET.** *De Montmorency a gros fruit*. Owoc duży, nieco spłaszczony, o szypulce krótkiej, skórcie cienkiej, przejrzystej, żywo-czerwonej, miąższu delikatnym, bezbarwnym, soczystym, słodkim. Dojrzewa w pierwszych dniach lipca.
- GUBEŃSKA.** *Gubens Ehre*. Owoc średni, ciemno-brunatny, skórka twarda, miąższ miękki, sok barwny. Dojrzewa w początku lipca. Doskonała odmiana niemiecka.

- HORTENSJA. Owoc bardzo duży, czerwony, miąższ miękki, przejrzysty, sok bezbarwny. Dojrzewa w połowie lipca. Doskonała odmiana deserowa i na kompoty.
- KSIĄŻĘCA. *May Duke*. Owoc duży, ciemno-czerwony, miąższ miękki, bezbarwny, słodki. Dojrzewa nieregularnie i nierównocześnie, w końcu czerwca.
- LUBSKAJA. Odmiana rosyjska, o słabym wzroście drzew i niezmiernej płodności. Owoc średnio-duży, na długich ogonkach, ciemno-czerwony, o miąższu barwnym, kwaśnym. Dojrzewa w końcu lipca.
- ŁUTÓWKA. *Grosse lange Lotkirsche* lub *Schattenmorelle*. Owoc duży, na długich ogonkach, nieco sercowaty, ciemno-czerwony, kwaśny. Znana i rozpowszechniona w Polsce odmiana, używana też do prowadzenia pod zachodnimi lub nawet północnymi ścianami. Niestety odmiana ta posiada wielką wrażliwość na uleganie *Monilia cinerea*, która niszczy w dużym stopniu kwiaty i młode pędy.
- OLIVET. Odmiana francuska, opisana i rozpowszechniona przez Amerykę północną. Owoc duży, okrągły, na niedługich ogonkach, o miąższu zacierwienionym, delikatnym, soczystym. Dojrzewa w początkach lipca.
- OSTHAJMSKA. Owoc średni, czarno-czerwony, miękki, soczysty, sok barwny. Dojrzewa w połowie lipca. Doskonała odmiana handlowa.
- SZKLANKA. *Montmorency*. Owoc duży, jasno-czerwony, miąższ miękki, sok bezbarwny. Dojrzewa w połowie lipca.
- TRIAUX. Odmiana francuska z okolicy Tours, z grupy szklanek. Owoc duży, przypłaszczone, czerwony, o skórcie przejrzystej, soku bezbarwnym. Dojrzewa w końcu lipca. Drzewo bardzo zdrowe i bujne, oraz niezmiernie płodne. Odmiana godna należytego wypróbowania.
- WCZESNA Z PRIN. *Hâtive de Prin*. Odmiana francuska. Owoc duży, okrągły, czerwony, o skórcie przejrzystej, miąższu miękkim, bezbarwnym. Dojrzewa w lipcu.
- WŁODZIMIERSKA. Odmiana rosyjska. Owoc duży, ciemno-czerwony, o soku barwnym, kwaskowatym. Dojrzewa w końcu lipca.

ŚLIWY

A. ŚLIWY PIENNE, ODMIANY HANDLOWE

Śliwy pienne posiadamy z oczkowania bezpośrednio na szyjce korzeniowej śliwy lubaszkii (*Prunus insititia* var. *subsylvestris* forma *St. Julien*). Odmiany słabo rosnące szczepimy podwójnie na silnie rosnącej i wytrzymałej na mrozy, amerykańskiej śliwie Field.

BONNE DE BRY. Owoc średni lub mały, fioletowy. Dojrzewa koniec lipca, początek sierpnia. Dobra wczesna odmiana.

BRZOSKWINIOWA. Owoc duży lub bardzo duży, tępo-owalny, różowy z odcieniem fioletowym, miąższ żółtawy, od pestki odstający. Dojrzewa w drugiej połowie lipca. Doskonała odmiana handlowa. Odmiana ta jest w Polsce rozpowszechniona pod nieuzasadnioną nieczem nazwą Jeruzolimki. Tembardziej nieuzasadnioną, że istnieje właściwa Jeruzolimka, a natomiast Brzoskwiniowa nie posiada w żadnym języku nawet jako synonimu tej nazwy.

- KIRKA. Owoc duży, okrągły, ciemno-fioletowy, z nalotem. Dojrzeva w pierwszej połowie września.
- MIRABELKA FLOTOWA. Owoc mały lub średni, owalny, żółty z nalotem, miąższ od pestki odstający. Dojrzeva w połowie sierpnia. Doskonała odmiana na kompoty i inne przeroby owoców.
- PIĘKNA LUWENKA. *Belle de Louvain*. Owoc wielki, owalny, ciemny. Dojrzeva w końcu sierpnia.
- RENKLODA ALTHANA. Owoc średni, brunatno-czerwony, doskonałego smaku. Dojrzeva w początku września.
- RENKLODA ŻŁOTA. *Renkloda zielona*. Owoc średni, okrągły, złoto-żółty. Dojrzeva w początku września.
- RENKLODA Z OULLINS. *Ulena*. Owoc duży, jasno-żółty. Dojrzeva w drugiej połowie sierpnia.
- WASHINGTON. Owoc bardzo duży, okrągło-owalny, żółtawy z lekkim rumieńcem od strony słońca, miąższ zielonkawy, jędrny, od pestki odstający. Dojrzeva w początku września.
- WĘGIERKA BÜHLERTHALSKA. Owoc średni, węgierkowaty, ciemno-niebieski, silnie siwym nalotem pokryty, miąższ zielono-żółty, od pestki odstający, Dojrzeva w początku września.
- WĘGIERKA WŁOSKA. Owoc duży, ciemno-niebieski, w smaku doskonały. Dojrzeva w końcu września.
- WĘGIERKA ZWYKŁA. Odmiana bardzo rozpowszechniona i ceniona, jako handlowa.

B. ŚLIWY PIENNE, ODMIANY AMATORSKIE LUB DO PRÓB

Odmiany objęte poniższym wykazem, mnożymy w niewielkich ilościach i dla tego zapas ich bywa mały. Są one uszlachetniane przez oczkowanie na śliwce Św. Julji i podwójnie przeszczepiane na przewodniej.

- CZAR. Owoc średni lub duży, owalny, fioletowy lub ciemno-niebieski, z nalotem. Dojrzeva w połowie sierpnia.
- DUKE OF EDINBURG. Owoc duży, owalny, jasno-czerwony, miąższ żółty, od pestki odstający. Dojrzeva w końcu sierpnia.
- FIELD. Odmiana pochodna z *Prun. domestica*, siewka amerykańskiej odmiany „Early Bradshaw”. Odznacza się przede wszystkim niezmiernie silnym i zdrowym wzrostem. Zimą 1928/29 przetrzymała bez najmniejszych uszkodzeń. Owoce wielkości węgierki włoskiej, ciemno-czerwone, miąższ nie odstaje od pestki, mało smaczna, chociaż słodka. Dojrzeva w sierpniu. Odmiana prawdopodobnie dużej wartości jako przewodnia pod gatunki śliw wolno rosnące względnie mało wytrzymałe. W tym też kierunku należy z nią czynić obserwacje.
- JAJOWA Z BRITZ. *Grosse Britzer Eierflaume*. Owoc duży, jajowaty, żółty. Dojrzeva w drugiej połowie sierpnia.
- JEFFERSON. Owoc bardzo duży, owalny, jasno-zielony, od strony słonecznej żółty, czasem z rumieńcem. Dojrzeva początek września.

- ONTARIO. Owoc bardzo duży, złoto-żółty. Drzewo obficie owocujące. Dojrzewa w drugiej połowie sierpnia.
- ORLEAŃSKA. *Monsieur hatif*. Owoc średni, okrągławy, skórka ciemno-czerwona, pokryta niebieskim nalotem, miąższ żółto-zielonkawy, od pestki odstający, Dojrzewa w połowie sierpnia.
- QUACKENBOSS. Odmiana pochodna z *Prun. domestica*. Owoc wielkości Wiktorji i barwy brunatno-fioletowej. Dojrzewa w połowie września.
- RENKLODA BODDAERTA. *Reine-Claude de Boddaert*. Owoc duży, żółty, z rumieńcem od strony słonecznej, miąższ żółty. Dojrzewa w sierpniu.
- RIVERSA WCZESNA. Owoc średni, czarno-niebieski. Dojrzewa w lipcu.
- SIEWKA PONDA. *Ponds Seedling*. Owoc bardzo duży, czerwony z odcieniem fioletowym. Dojrzewa w połowie września.
- TRAGEDY. Odmiana kalifornijska. Owoc średni, wielkości węgierki włoskiej, ciemnoczerwony. Dojrzewa w końcu lipca.
- WEAVER. Odmiana amerykańska, pochodna z *Prunus americana*. Owoc średni, nieco wydłużony, żółty, z rumieńcem; miąższ żółty, soczysty, odstający od pestki, słodki. Dojrzewa w połowie sierpnia.
- WĘGIERKA FÜRSTA. Owoc średni węgierkowaty, ciemno-niebieski. Dojrzewa w połowie września.
- WĘGIERKA GEMERSKA. Odmiana lokalna Węgierki zwyczajnej, masowo sadzonej w dolinie Gemerskiej w Słowacji, odznaczająca się dużą płodnością i pięknymi i słodkimi owocami.
- WĘGIERKA HARTWISSA. *Hartwiss Gelber Zwetsche*. Stara odmiana niemiecka, o owocach średnich, węgierkowatych, żółtych, o miąższu soczystym, odstającym od pestki. Bardzo obficie rodzi. Być może, że dalsze obserwacje pomologiczne wykażą, że jest to identyczna odmiana rozpowszechnionej w podgórskich okolicach Węgierki żółtej.
- WĘGIERKA ZIMMERA. *Zimmers Frühzwetsche*. Owoc miernie duży, owalny, ciemno-niebieski, z nalotem. Dojrzewa w połowie sierpnia.
- WIELKI KSIAŻĘ. *Grand Duke*. Owoc bardzo duży, owalny, ciemnofioletowy, z nalotem. Dojrzewa w końcu września.
- WIKTORJA. Owoc średni lub duży, jajowaty, typu węgierki włoskiej o skórcie zasadniczo żółtej, silnie zabarwionej czerwono z odcieniem fioletowym. Dojrzewa w końcu sierpnia i początku września.
- WILHELMINA SPÄTH. Odmiana otrzymana przez Spätha w 1909 roku, z krzyżowania Frühe Fruchtbare × Anna Späth. Owoc średniej wielkości, owalny, ciemno-niebieski. Dojrzewa w połowie sierpnia.

C. ŚLIWY KARŁOWE KRZACZASTE

Śliwy karłowe, poniżej wyszczególnione, są oczkowane na podkładkach Ałyczy, posiadamy w tym roku pewną ilość odmian mniej rozpowszechnionych lub nowszych, dla amatorów i celem przeprowadzenia nad nimi obserwacji pomologicznych. Zapas tych ostatnich jest stosunkowo mały. Wszystkie odmiany są okulantami jednoletniemi, silnie rozrośniętymi.

- ANNA SPÁTH. Owoc średni lub duży, okrągło-owalny, brązowy, z niebieską okrywą woskową; miąższ zielonawo-żółty, w pełni dojrzałości odstaje od pestki. Dojrzewa w końcu września, lub początku października.
- BONNE DE BRY. Owoc średni lub mały, fioletowy; miąższ zielonawo żółty, doskonale odstający od małej pestki. Dojrzewa w drugiej połowie lipca. Doskonała i bardzo ceniona wczesna odmiana. O parę dni wcześniejsza i znacznie smaczniejsza niż Early Rivers.
- BRZOSKWINIOWA. Owoc duży lub bardzo duży, tępo-owalny, różowy z odcieniem fioletowym, miąższ żółtawy, soczysty, od pestki odstający. Dojrzewa w drugiej połowie lipca. Doskonała odmiana handlowa, należąca do doborów w Polsce.
- CZAR. Odmiana angielska. Owoc duży lub średni, owalny, fioletowy lub ciemnie-niebieski, z woskowym nalotem; miąższ bardzo soczysty, odstający od pestki. Dojrzewa w pierwszej połowie sierpnia. Doskonała w smaku i obficie rodząca odmiana, godna większych nad nią obserwacji i wprowadzenia do masowej uprawy.
- GIANT PRUNE. Odmiana amerykańska, otrzymana przez Burbank. Owoc duży, ciemno-czerwony, kształtu węgierkowatego, podobny do Siewki Ponda. Rośnie silnie i jest płodną.
- ISABELLA. Odmiana angielska. Owoc średni, okrągły, ciemno-niebieski z żółtymi plamkami; miąższ żółty, soczysty, słodki, od pestki odstający. Dojrzewa w końcu sierpnia.
- JAJOWA Z BRITZ. *Grosse Britzer Eierflaume*. Owoc duży, jajowaty, żółty. Dojrzewa w drugiej połowie sierpnia.
- LATE ORANGE. Odmiana angielska, otrzymana przez Th. Riversa. Owoc duży, pomarańczowo-żółty z lekkim nalotem woskowym. Dojrzewa w końcu października. Najpóźniejsza odmiana. Wymaga zapylacza, jakim jest Kirka.
- LAXTONS GAGE. Odmiana angielska, otrzymana z krzyżowania Renklody zielonej i Wiktorji. Owoc średni lub duży, owalny, żółty, aromatyczny. Dojrzewa w końcu sierpnia.
- MIRABELKA Z METZU. Owoc mały, jasno-żółty, miąższ twardy, odstający doskonale od pestki. Drzewo rośnie słabo, lecz obficie owocuje. Doskonała odmiana na kompoty i przeroby inne.
- MONARCH. Odmiana angielska, otrzymana przez T. Riversa. Owoc duży owalny, ciemno-brązowy z woskowym nalotem; miąższ zielonkawy, odstający od pestki, soczysty słodki. Dojrzewa we wrześniu.
- ONTARIO. Owoc bardzo duży, złoto-żółty. Drzewo obficie owocujące. Dojrzewa w drugiej połowie sierpnia.
- ORLEAŃSKA. *Monsieur hatif*. Owoc średni, okrągławy, skórka ciemno-czerwona, pokryta niebieskim nalotem, miąższ żółto-zielonkawy, od pestki odstający. Dojrzewa w połowie sierpnia.
- PRESIDENT. Odmiana angielska, otrzymana przez T. Riversa. Owoc bardzo duży, ciemno-purpurowy, z niebieskim woskowym nalotem; miąższ słodki, soczysty, doskonale odstający od pestki. Odmiana późna, dojrzewająca w październiku.

- RENKLODA ALTHANA. Owoc średni, brunatno-czerwony, doskonałego smaku. Dojrzewa w początku września.
- RENKLODA Z BAVAY. *Reine-Claude de Bavay*. Odmiana belgijska. Owoc duży, owalno-okrągły, żółto-zielony, z białym nalotem woskowym; miąższ soczysty, aromatyczny, odstający od pestki. Dojrzewa w końcu września.
- RENKLODA PRZEZROCZYSTA. *Reine-Claude diaphane. Transparent Gage*. Stara odmiana francuska. Owoc duży, lub średni, złoto-żółty, z różowym zabarwieniem; miąższ soczysty, aromatyczny, słodki, przezrysty, odstający od pestki. Dojrzewa w końcu sierpnia. Jedna z najlepszych renklod.
- RENKLODA Z OULLINS. *Ulena*. Owoc duży, jasno-żółty, lub zielony; miąższ miękki, od pestki przeważnie odstający, soczysty, słodki, aromatyczny. Dojrzewa w drugiej połowie sierpnia.
- RENKLODA FIOLETOWA. *Reine-Claude Violette*. Odmiana przypuszczalnie belgijska. Owoc średni, okrągły, ciemno-fioletowy z jasnym woskowym nalotem; miąższ zielony, od pestki odstający. Dojrzewa w początku września.
- RIVERSA WCZESNA. Owoc średni, czarno-niebieski. Dojrzewa w lipcu.
- RUTH GERSTETTER. Owoc duży, okrągły, o skórcie ciemnej, miąższu zwartym, jędrnym, od pestki odstającym. Dojrzewa w końcu czerwca. Ma to być najwcześniejsza odmiana. Została wyhodowana przez Adolfa Gerstettera w Besighaim w Wirtembergii i przez tego puszczona do handlu w jesieni 1931 roku.
- STINT. Odmiana otrzymana przez T. Riversa. Owoc mały, żółty, z czerwonym zabarwieniem; miąższ pomarańczowy, bardzo soczysty, słodki, od pestki odstający. Odmiana bardzo płodna. Dojrzewa w początku sierpnia.
- WĘGIERKA WIEDĘNSKA. Odmiana otrzymana pod taką nazwą od dr. Józefa Tomkiewicza z Cieszyna. Ponieważ dotąd jeszcze nie owocowała, więc nie możemy podać żadnych bliższych danych o jej wartości.

MORELE

Morele jako owoc doskonały do spożycia na surowo, a również w przerobach w postaci kompotów i marmelady, posiadają na rynkach polskich duży popyt i osiągają wysokie ceny. W naszych warunkach klimatycznych mogą one być sadzone pod wschodnimi lub zachodnimi ścianami budynków, murów, parkanów i t. p., ale mogą też być sadzone i na wolnym powietrzu, ale jedynie w tych okolicach Polski, gdzie warunki klimatyczne są łagodne, lub też w ogrodach, które posiadają doskonałe dla tego drzewa, warunki mikroklimatyczne, zarówno naturalne jak i sztuczne, w postaci zwartych osłon z drzew lub budynków. Sadzić należy pod ścianami w odstępach co 4 metry, a na wolnym powietrzu, co 5 metrów drzewo od drzewa. Na zimę należy drzewka zabezpieczać przed mrozami przez okrywanie słomą, trzcina lub gałęziami świerkowemi, przynajmniej w młodym wieku.

Polecane przez nas morele są uszlachetniane przez oczkowanie na śliwie kaukaskiej „Alyczy“. Są one w postaci silnych jednoletnich drzewek krzaczastych, jakie mogą być dowolnie po posadzeniu formowane.

BRZOSKWINIOWA. *Pêche de Nancy.* Owoc duży lub bardzo duży, okrągło-wydłużony; miąższ pomarańczowy, soczysty, od pestki miernie odstający. Dojrzewa w początku sierpnia.

DOMAZAN. Odmiana francuska. W polskich katalogach podawana pod błędną nazwą „Damazońska“. Owoc średni, stożkowaty, ostro przy szyjce zakończony; miąższ soczysty, aromatyczny. Dojrzewa w połowie lipca.

MOORPARK. Bardzo stała i doskonała odmiana angielska. Owoc duży, okrągły, o miąższu zwartym lecz soczystym, od pestki odstającym. Dojrzewa w drugiej połowie sierpnia. Odmiana, płodna, silnie rosnąca i wytrzymała.

PRECOCE DE MONPLAISIR. Odmiana francuska. Owoc duży lub średni, owalny, pięknie zabarwiony. Dojrzewa w połowie lipca. Stosunkowo delikatna i dla tego nadaje się do sadzenia jedynie pod ścianami.

ZALESZCZYCKA. Odmiana prawdopodobnie węgierska, od kilkudziesięciu lat w Zaleszczykach pod przybraną nazwą rozpowszechniona. Owoc średni, wydłużony, lub owalny, nieco splaszczony, o skórce żółtej, silnie zabarwionej czerwono lub brunatnymi punktami; miąższ zwarty, soczysty, od pestki miernie odstający. Dojrzewa w końcu lipca lub początku sierpnia.

BRZOSKWINIE

Brzoskwinie w naszych warunkach klimatycznych, mogą być hodowane jedynie pod ścianami, lub też w miejscach bardzo ciepłych i zacisznych, także na wolnym powietrzu. W obu wypadkach koniecznym jest staranne okrywanie ich na zimę. Pod ścianami prowadzimy w formie palmet, przez przywiązywanie gałązek do drutów lub listewek, bądź też jako nieformowane wachlarze. Na wolnym powietrzu, jako krzaczaste karłowe. Pod ścianami sadzimy je co 4 m, na wolnym powietrzu co 5 m.

Brzoskwinie uszlachetniamy przez oczkowanie na śliwie kaukaskiej „Alyczy“. Posiadamy tylko drzewka krzaczaste, o koronach jednorocznych, bardzo silnych, które mogą być dowolnie po posadzeniu formowane.

A. BRZOSKWINIE WŁAŚCIWE

Brzoskwinie właściwe posiadają owoce o skórce zawsze welnisto lub kutnerowato owłosionej, jakby aksamitnej.

ALEKSANDER. Owoc średni, pięknie zabarwiony, o miąższu białym, soczystym, od pestki odstającym. Dojrzewa w początku lipca.

BELLE HENRYI PINAUD. Odmiana francuska. Owoc bardzo duży, stożkowaty, żółty z rumieńcem; miąższ biały, soczysty, aromatyczny, od pestki nie odstający. Dojrzewa w sierpniu.

- CANADA. Owoc mały, pięknie zabarwiony, o miąższu soczystym, słodkim, od pestki odstającym. Dojrzewa w lipcu. Czołowa odmiana kanadyjska i północnych Stanów Ameryki Północnej. Jest niezmiernie wytrzymała pod względem klimatycznym i bardzo płodna.
- DUCHESS OF CORNWALL. Odmiana angielska. Owoc duży, o skórce żółtej z czerwonymi pasami i plamkami; miąższ biały, przy pestce czerwono zabarwiony, aromatyczny. Dojrzewa w połowie lipca.
- DUKE OF YORK. Odmiana angielska otrzymana przez T. Riversa jako mieszańiec z krzyżowania Early Rivers z Aleksander. Owoce podobne do Aleksandra i w tej samej porze dojrzewające.
- EARLY BEATRICE. Odmiana angielska. Owoc średni lub duży, o skórce ładnie zabarwionej; miąższ jasno-żółty, soczysty, aromatyczny, słabo od pestki odstający, dojrzewa w początku sierpnia. Odmiana bardzo płodna.
- EDUARD ANDRÉE. Odmiana francuska. Owoc duży, okrągły, o skórce żółtej, silnie czerwono zabarwionej; miąższ kremowy, przy pestce czerwono zabarwiony. Dojrzewa w połowie sierpnia.
- ELBERTA. Owoc duży, żółty lub pomarańczowy, o miąższu żółtym, przy pestce czerwonym, i nieodstającym. Dojrzewa u nas w połowie września. Odmiana amerykańska, jedna z najbardziej handlowych i w północnych stanach Ameryki Północnej rozpowszechnionych.
- GALANDE. *Noire de Montreuil*. Owoc duży, jasnozielony, z lekkim rumieńcem, o miąższu białym, przy pestce czerwonym, soczystym i aromatycznym. Dojrzewa w początkach września.
- GOSHAWK. Odmiana angielska, otrzymana przez Riversa. Owoc duży, jasno-zielony, czerwono zabarwiony; miąższ bardzo soczysty, aromatyczny. Dojrzewa w końcu sierpnia.
- HALEGO WCZESNA. *Hale Early*. Owoc średni, białawy, czerwono paskowany, od stroju słonecznej nawet bardzo silnie, o miąższu białym, przy pestce czerwonym, nieodstającym. Dojrzewa w początkach sierpnia. Odmiana amerykańska, należąca tam do czołowych. Również i w Polsce jest ona jedną z najlepszych.
- LA FRANCE. Owoc duży, słabo kutnerowaty, żywo zabarwiony, o miąższu białym, soczystym, od pestki nie odstającym. Dojrzewa w połowie sierpnia.
- KRÓLOWA SADÓW. *Reine des Vergers*. Odmiana francuska. Owoc duży lub średni, jasno-zielony, z czerwonymi, rozlanymi pasami; miąższ biały, przy pestce czerwono zabarwiony, kwaskowaty. Dojrzewa w drugiej połowie września. Odmiana późna wymagająca dobrej gleby i ciepłego stanowiska.
- LEOPOLD I. Odmiana amerykańska. Owoc duży, okrągły, o skórce żółtej z czerwonym zabarwieniem. Dojrzewa w sierpniu. Odmiana mało znana. W Polsce od dość dawna pod przekreśloną nazwą „Leopoldi“ mnożona.
- MINIONKA WCZESNA. *Grosse Mignonne hâtive*. Owoc duży, ładnie zabarwiony czerwono, o miąższu białym z zabarwieniem przy pestce, od której nie odstaje. Dojrzewa w połowie sierpnia.

- RIVERS EARLY YORK.** Odmiana angielska. Owoc średni, jasno-zielony lub żółty, karminowo zabarwiony; miąższ biały, przy pestce zabarwiony czerwono. Dojrze-
wa w początkach sierpnia.
- ROYAL GEORGE.** Stara odmiana angielska. Owoc duży, okrągły, nieco spłaszczony,
o skórce jasno-żółtej lub białej, czerwono marmurkowanej; miąższ kremowy,
przy pestce silnie czerwono zabarwiony, bardzo soczysty, aromatyczny, od pestki
odstający. Dojrze-
wa w początku września.
- TETON DE VENUS.** Owoc duży, kształtny, z brodawką na szczycie, o skórce silnie
kutnerowatej, kremowo-żółtej z rumieńcem. Miąższ zielonkawo-biały, słabo przy
pestce czerwony. Dojrze-
wa w połowie października.
- VICTOR.** *Le Vainquer.* Odmiana amerykańska. Owoc duży lub średni, o skórce jasno-
kremowej, czerwono zabarwionej; miąższ kremowy, soczysty, kwaskowaty, od
pestki mało odstający. Dojrze-
wa w początku lipca. Jestto jedna z najwcześniejszych odmian.
- WATERLOO.** Owoc duży lub średni, o skórce zielonkawo-białej, silnie zabarwionej od
strony słonecznej. Miąższ soczysty, słodki i aromatyczny, od pestki nieodstający.
Dojrze-
wa w początku sierpnia.

B. BRZOSKWINIE-NEKTARYNKI

Nektarynki różnią się wybitnie od właściwych brzoskwiń, skórką zupełnie gładką, niepokrytą włoskami ani kutnerem, lecz nagą. Pozatem z kształtu owoców, miąższu, pestek, liści i kwiatów, są zupełnie takie same jak brzoskwinie.

- CARDINAL.** Odmiana angielska. Owoc średni, gładki, żółty, fioletowo paskowany; miąższ kremowy, soczysty, aromatyczny. Dojrze-
wa w końcu lipca lub początku sierpnia.
- DRYDEN.** Odmiana angielska. Owoc duży, ciemno-czerwony; miąższ biały, soczysty, przy pestce czerwonozabarwiony. Dojrze-
wa w sierpniu.
- EARLY RIVERS.** Odmiana angielska, otrzymana przez Rivers'a. Owoc duży, żółty, ciemno-czerwono paskowany; miąższ zielonkawy, soczysty, aromatyczny. Dojrze-
wa w końcu lipca.
- HARDWICKE.** Odmiana angielska. Owoc duży, jasno-zielony, ciemno-czerwono zabarwiony; miąższ zielonkawo biały, przy pestce zabarwiony, soczysty, słodki. Dojrze-
wa w końcu sierpnia.
- HUMBOLDT.** Odmiana angielska. Owoc duży, żółty, z silnym rumieńcem; miąższ zie-
lonkawy, przy pestce czerwono zabarwiony, aromatyczny, soczysty. Dojrze-
wa w sierpniu. Odmiana bardzo wytrzymała i płodna.
- JOHN RIVERS.** Odmiana angielska. Owoc duży, pięknie czerwonozabarwiony; miąższ doskonałego smaku, soczysty, aromatyczny. Dojrze-
wa w końcu lipca. Jedna z lepszych wczesnych odmian.
- LORD NAPIER.** Odmiana angielska otrzymana przez Riversa. Owoc duży, okrągły, żółty, z silnym ciemnoczerwonym lub fioletowym zabarwieniem; miąższ biały, so-
czysty, aromatyczny. Dojrze-
wa w początku sierpnia. Odmiana płodna i wy-
trzymała.

ORZECHY WŁOSKIE

Orzechy włoskie (*Juglans regia*) udają się w Polsce tylko w niektórych okolicach, posiadających gleby zasobne w wapno, ciepłe, łatwo przepuszczalne i sprzyjających klimatem ich wzrostowi i kwitnieniu. Tam, gdzie one się udają, mogą być owocem przynoszącym poważne dochody. Zapotrzebowanie bowiem orzechów w Polsce jest duże i sprowadza się ich rok rocznie sporo wagonów. Są one jednak przeważnie owocami amatorskimi. Sadzić należy je tylko tam gdzie one się mogą udawać. Ponieważ orzechy tworzą duże drzewa, trzeba je zatem sadzić odpowiednio rzadko, a mianowicie 12 do 15 m od siebie.

Odmian istnieje kilka, mało się między sobą różniących, które bywają mnożone przez szczepienie, bardzo trudno się przyjmujące. W szkółkach naszych posiadamy jedynie siewki, z drzewa, które w zimie 1929 roku nie zmarzło, o owocach średniej wielkości, skorupce cienkiej, dobrze ziarnem wypełnionej. Posiadamy je w postaci drzewek piennych, wysokopiennych i krzaczastych.

PIGWY OWOCOWE

Pigwy owocowe, które na zachodzie i południu Europy, są niezmiernie dla ich owoców aromatycznych, używanych na kompoty, cenione i powszechnie w ogrodach owocowych sadzone, — u nas w Polsce są mniej rozpowszechnione niż na to zasługują. Dostarczają one bowiem, jeśli nie same, to w domieszcze z innymi owocami, doskonałych kompotów. Wymagania życiowe posiadają niezbyt nadzwyczajne. Lubią glebę średnio wilgotną, w pokarmy zasobną, i ciepłe słoneczne miejsca. Mogą też być sadzone w odpowiednich miejscach w parkach lub ogródkach ozdobnych. Z dużymi blado-różowymi kwiatami i złocistymi jesienią owocami, są bardzo ozdobne. Na zimę można ziemię pod nimi przykrywać mierzwą lub liśćmi drzew. Drzewka przez nas oferowane, są oczkowane na zwyczajnym głogu, co je bardziej czyni odpornymi na mrozy zimowe.

BERECZKI. Odmiana węgierska, o owocach bardzo dużych, tępo gruszkowatych, nieregularnie karbowanych, słabo kutnerem pokrytych, lub zupełnie gładkich, złoto-żółtych, aromatycznych, o doskonałym smaku. Krzew o wroście bardzo silnym, zdrowym, o liściach dużych ciemnych. Jest ona uważaną za najlepszą handlową odmianę.

CUKROWA. Stara odmiana perska, o owocach średniej wielkości, gruszkowatych, złoto-żółtych, aromatycznych i bardzo słodkich.

PORTUGALSKA. *Du Portugal*. Odmiana niewiadomego pochodzenia, o owocach bardzo dużych, nieregularnych, przeważnie gruszkowatego kształtu, pękatech lub karbowanych, o ogonku bardzo krótkim, skórcie złoto-żółtej, kutnerowatej, niezmiernie aromatycznej. Wzrost mierny, zdrowy.

REAS MAMMOTH. Odmiana amerykańska, o owocach dużych, jabłkowatych, pękatech, złoto-żółtych, aromatycznych. Odmiana o silnym i zdrowym wzroście, lecz nieco delikatna i wrażliwa na mrozy.

VRANJA. Odmiana serbska, o owocach bardzo dużych, nieregularnie gruszkowatych, żółtych, pokrytych łatwo się ściągającym kutnerem; miąższ żółty, aromatyczny. Wzrost mierny, lecz zdrowy i wytrzymała na mrozy.

AGRESTY

AGREST AMERYKAŃSKI DROBNO-JAGODOWY

Większość odmian agrestów wielko-jagodowych, w formie przynajmniej krzaczastej, jest niszczonej przez grzyba pasorzytowego, mącznicę agrestową (*Sphaerotheca mors-uvae*). Natomiast agrest drobnojagodowy, znany pod nazwą „amerykański górski” (*Mountain Gooseberry*), który jest mieszańcem *Ribes cynosbati* × *grossularia vulgaris*, a który prof. Janczewski podaje w swej monografii porzeczek jako *Ribes utile*, Jancz., — nie jest nawet w najmniejszym stopniu przez tego grzyba atakowanym, a przytem odznacza się wielką płodnością. Jest zatem gatunkiem dla przemysłu przerobu owoców niezmiernie cennym i poszukiwanym.

Posiadamy krzewy 3-letnie, bardzo silne, z sadzonek i odkładków.

MALINY

Maliny jako podkrzew należący do flory krajowej, są na klimat i glebę niewybredne. Najlepiej jednak rosną na glebach próchnicznych i wilgotnych. Dobrze owocują zarówno w pełnym słońcu jak i w cieniu. W cieniu dają owoce duże ale mało, w słońcu zaś mniejsze ale obficie i słodsze.

Rozmieszczenie malin i sposób ich sadzenia zależnym jest od sposobu uprawy. Rozróżniamy trzy sposoby, a to: holenderski, gdzie między krzaki malin sadzonych rzędowo zabija się 1½ m wysokości palik, do którego od obu sąsiednich krzaków naginamy gałązki, przywiązując je w odstępach jedna od drugiej co jakieś 20 do 25 cm. Przy tej uprawie sadzimy rząd od rzędu co 1,50 m, w rzędach co 2 m. Przy takim sadzeniu wyjdzie na 1 ha 3330 sztuk. Francuski, sadzić rząd od rzędu do 1,50 m

a krzak od krzaka co 75 cm, zaś po obu stronach rzędu wyciąga się druty, do których pędy malin zostają przywiązywane. Przy tym sposobie na 1 ha potrzeba 8 800 sztuk. Wreszcie sposób trzeci polegający na prowadzeniu krzaków wolno stojących, sadzonych w odstępach co 2 m rząd od rzędu, a po 1 m krzak od krzaka. Przy tem sadzeniu potrzeba na 1 ha 5 000. Plon malin zależy od czystości i pulchności gleby oraz jej nawożenia. Dlatego też sadzenie sposobem holenderskim ułatwia w wysokim stopniu uprawę roli konno i utrzymywanie jej w należytych stanie. Wszystkie odrostki malin wychodzące poza krzaki, powinny być od samej wiosny stale wrywane.

MALBÓRO. Odmiana amerykańska, o owocach doskonałych do przesyłki, owocuje tylko raz w lipcu.

PORZECZKI

Z krzewów owocowych jagodowych, najpierwsze miejsce w naszych sadach powinny zająć porzeczkę, szczególnie w okolicach podgórskich, na pojezierzu i Polesiu, gdzie częste opady atmosferyczne oraz znaczna wilgotność gleby stwarzają korzystne warunki dla tego krzewu, który prawie zaraz po posadzeniu stale i obficie owocuje. Porzeczkę mają małe wymagania życiowe, prawie w każdej glebie rosną i owocują. Jednak wolą gleby wilgotne i półcień, chociaż w pełnym słońcu owoce ich są zawsze słodsze. Od hodowcy wymagają czystego utrzymania gleby i co 3 lub 4 lata odpowiedniego nawożenia obornikiem. W plantacjach jednolitych sadić w zależności od gleby w odstępach 2×2 m w obu kierunkach lub 3×2 m.

A. PORZECZKI KRZACZASTE

BANG UP. Stara odmiana angielska, porzeczkę czarnej, o wzroście silnym, wyniosłym; dużej płodności. Jagody duże, zebrane w długie grona, skórka czarna, matowa, sok wiśniowo-czerwony. kwaskowaty.

BOSKOOP GIANT. Nowsza odmiana porzeczkę czarnej, otrzymanej przez Hoogendykę w Boskoop. Wzrost bardzo silny i zdrowy; płodność duża i regularna: owoce bardzo duże, zebrane w krótkie, 8—14-jagodowe grona, o skórcie czarnej, miąższu zielonawym a przy skórcie wiśniowo-czerwonym, czyste, aromatyczne i słodkie. Odmiana ta jest uważana za najlepszą z czarnych.

BIAŁA DŁUGOGRONKOWA. *Weisse Langtraubige*. Krzew o wzroście średnio bujnym, cienkich rzadkich pędach, sztywno wzniesionych. Jagody średnie, o skórcie białej, przejrzystej, zebrane w długie, do 20 cm grona. Bardzo płodna, lecz szybko traci liście w połowie lata.

- GOLIATH.** Nowsza odmiana angielska. Krzew o wroście miernym, pędach krótkich. Jagody średnie lub duże, o skórce czarnej, zebrane w zwarte grona, soku ciemnoczerwonym, nadzwyczajnie słodkie i smaczne. Doskonała odmiana do jedzenia na surowo.
- HOLENDRSKA BIAŁA.** Krzew o wroście silnym, dość sztywnym. Jagody duże, o skórce jasno-żółtej, przejrzystej, zebrane w krótkie grona, około 6—8 cm długie. Odmiana nadzwyczaj płodna. Doskonała na wina owocowe.
- HOLENDRSKA CZERWONA.** Krzew o wybitnie silnym i zdrowym wroście, o liściach do późnej jesieni zielonych i zdrowych. Jagody duże, zebrane w luźne, długie grona, ukryte wśród liści, o skórce czerwonej, przejrzystej, soku barwnym, wybitnie kwaśnym. Odmiana ta należy do najlepszych z czerwonych.
- LAXTONS MITE-FREE.** Nowsza odmiana angielska, otrzymana przez Laxtona. Krzewy o wroście miernym, niezmiernie płodna. Jagody średnie, o skórce czarnej, zebrane w luźne grona. Dojrzewa znacznie później niż powyżej wyszczególnione czarne odmiany.
- NEAPOLITAŃSKA CZARNA.** Stara odmiana porzeczek czarnej, o wroście bujnym, lecz nieco luźnym i szerokim. Jagody duże, o skórce czarnej, soku ciemnoczerwonym. Bardzo cenna odmiana handlowa. Należy do najbardziej w Polsce rozpowszechnionych.
- WIŚNIOWA CZERWONA.** Krzew o wroście słabym, nieregularnym, o gałęziach rzadkich, pokładających się. Jagody bardzo duże, o skórce przejrzystej, czerwonej, zebrane w krótkie, zwarte grona, na końcach pędów. Odmiana ta mimo dużych owoców i płodności, posiada jedynie wartość amatorską, z powodu słabego wzrostu i rozkładania się krzaków. Doskonała jednak, z powodu wielkich owoców, na przerobę konfiturowe.

B. PORZECZKI PIENNE, SZCZEPIONE W KORONIE

Porzeczek piennych posiadamy w tym roku w małej ilości, jako 4-letnie drzewka, z bardzo silnymi koronami, w odmianach: *Długogronkowa biała*, *Holenderska biała* i *Wiśniowa czerwona*.

TRUSKAWKI

Truskawki należą do najbardziej wdzięcznych owoców. Posadzone w najmniejszym ogródku, już w roku następnym owocują. Rość mogą w każdej glebie. Dobry plon dają jednak w glebach zasobnych w pokarmy, ciepłych, w miarę wilgotnych.

Najlepszą porą sadzenia jest druga połowa sierpnia, początek września, ale także można sadzić i wiosną od połowy kwietnia. Sadzić rzędami odległymi od siebie na glebach ubogich co 50 cm i co 50 cm w rzędzie, na glebach dobrych co 75 cm a 50 cm w rzędzie. Prosimy zamawiać możliwie już w połowie maja, do wysyłki jesiennej.

AFRYKA. Odmiana nowsza, o owocach dużych lub średnich, bardzo ciemnych, o miąższu i soku ciemno-czerwonym, delikatnym soczystym, aromatycznym. Odmiana bardzo plenna i wczesna. Dojrzewa niemal równocześnie z Deutsch Evern. Doskonała na przeroby, gdyż nie zmienia barwy.

BEDFORD CHAMPION. Odmiana angielska. Wzrost zdrowy i silny. Płodność duża. Owoc duży, okrągło-sercowaty, ładnej barwy czerwonej; miąższ twardy, zwarty, lecz soczysty i aromatyczny. Dojrzewa średnio-wcześnie. Doskonała odmiana handlowa, w szczególności na grunta lekkie, piaszczyste. Należy do trzech wyborowych odmian, uznanych przez hodowców angielskich.

MADAME MOUTOT. Wzrost bardzo bujny, liście ciemno-zielone, płodność umiarkowana. Owoce bardzo duże, dochodzące do 75 g sztuka. Okrągłe, niekształtne, wiśniowe, miąższ ciemno-czerwony, soczysty, zwarty. Dobrze do transportu. Doskonała odmiana deserowa, mniej zaś na przeroby z powodu swych wielkich owoców. Późna.

OBERSCHLESIEN. Owoc duży, foremny, żywo czerwony. Dojrzewa wcześniej, niż Mad. Moutot. Doskonała handlowa.

ROYAL SOVEREIGN. Odmiana silnie rosnąca. Owoc duży, foremny, sercowaty, ciemnoczerwony. Odmiana wczesna, bardzo płodna. Doskonała handlowa.

SZPARAGI

Polecamy znaczny zapas 2-letnich silnych rozsąd szparagów odmiany BRUNŚWICKIE OLBRZYMIĘ. Za 100 rozsąd 3 zł, za 1000 25 zł.

ZRAZY I SADZONKI DRZEW I KRZEWÓW OWOCOWYCH

Oprócz gotowych do sadzenia drzewek owocowych, dostarczamy też w miarę zapasów i możliwości, zrazy i sadzonki (sztobry), z drzew i krzewów owocowych. W tym celu zostanie wydany w ciągu listopada bież. roku, „Kompletny katalog drzew i krzewów owocowych“, jakie znajdują się w zbiorach pomologicznych Ogrodów Kórnickich. Katalog ten będzie wysyłany jedynie na żądanie z dołączeniem znaczka pocztowego 30-groszowego.

Zrazy do szczepienia zimowego oraz sadzonki zdrewniałe, należy zamawiać najpóźniej do połowy grudnia, a do oczkowania i na sadzonki zielne, do połowy maja.

Cena zrazów zależy od odmiany. Wynosi ona 20 do 50 groszy za 1 zraz, posiadający najmniej 10 oczek. Mniej niż 10 oczek, czyli 1 zraz z jednej odmiany, nie dostarczamy.

T R E Ś Ć

	Str.
Do Szanownych Odbiorców	3
Najważniejsze warunki sprzedaży	4
Cennik	6
Jabłonie pienne, odmiany handlowe	8
Jabłonie pienne, odmiany amatorskie lub nowsze do obser- wacji pomologicznych	8
Jabłonie karłowe na „rajskiem“	9
Jabłonie karłowe na „słodce“	10
Jabłka rajskie	10
Grusze pienne, odmiany handlowe	11
Grusze pienne, odmiany amatorskie	12
Grusze karłowe krzaczaste	13
Czereśnie pienne, odmiany handlowe	14
Czereśnie pienne, odmiany amatorskie lub do prób	15
Wiśnie pienne	16
Wiśnie karłowe krzaczaste	16
Śliwy pienne, odmiany handlowe	17
Śliwy pienne, odmiany amatorskie lub do prób	18
Śliwy karłowe krzaczaste	19
Morele	21
Brzoskwinie właściwe	22
Brzoskwinie-nektarynki	24
Orzechy włoskie	25
Pigwy owocowe	25
Porzeczki krzaczaste	27
Porzeczki pienne, szczepione w koronie	28
Agresty	26
Maliny	26
Truskawki	28
Szparagi	29
Zrazy i sadzonki drzew i krzewów owocowych	29

Wielkopolska Izba Rolnicza

Poznań, dnia 1 sierpnia 1935 r.
ul. Mickiewicza 33

Nr. dz. 932/35. R. O.

Sprawa: Kwalifikacji Szkółki
drzew owocowych.

Do

Dyrekcji Ogrodów Kórnickich

w Kórniku

Wielkopolska Izba Rolnicza poświadczam niniejszem, że Komisja Kwalifikacyjna dla szkółek drzew owocowych przy Wielkopolskiej Izbie Rolniczej w dniu 27. VII. 1935 r. *lustrowała i poddała ocenie szkółki drzew owocowych Ogrodów Kórnickich w Kórniku, należących do Fundacji Zakładów Kórnickich.*

Komisja uznała, że *jakość drzewek odpowiada wymaganiom Wielkopolskiej Izby Rolniczej.*

Odpis sprawozdania z lustracji szkółki drzew owocowych na zdatność materiału szkółkarskiego do sadzenia w sezonie 1935/36 załącza się.

Naczelnik Wydziału
(—) *Inż. Br. Hellwig*

Stacja Ochrony Roślin
Wielkop. Izby Rolniczej
w Poznaniu

Poznań, dnia 27 lipca 1935 r.
ul. Dąbrowskiego 17

Nr. 840/35 Ch. St. O. R.

Świadectwo zdrowotności szkółki drzew owocowych

Stacja Ochrony Roślin Wielkopolskiej Izby Rolniczej na podstawie lustracji przeprowadzonej przez swego delegata niniejszem zaświadcza, że szkółka drzew owocowych Ogrodów Kórnickich w Kórniku

jest wolna od korówki wełnistej

Świadectwo to jest ważne na okres jesiennej sprzedaży szcze-pów roku bieżącego i na okres wiosenny roku 1936

Lustrator
(—) *Zb. Ginter*

Pieczęć
Wlkp. Izba Roln.
Stacja Kontrolna
w Poznaniu

Stacja Ochrony Roślin
Wielkop. Izby Rolniczej
Dyrektor
(—) *Dr. Celichowski*

.....
Odbito w Rolniczej Drukarni i Księgarni Nakładowej
Sp. z ogr. odp. w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 24
.....